

14 Μαρτίου 2016

Εθιμικές και τελετουργικές πρακτικές της Καθαράς Δευτέρας

/ [Πεμπτουσία](#)

Οι ρίζες της Καθαράς Δευτέρας είναι στενά συνυφασμένες με τις χριστιανικές εορτές της Εκκλησίας μας, καθώς και της λαϊκής παραδόσεως. Η Καθαρά Δευτέρα είναι ημέρα σταθμός για τούς Χριστιανούς, ενώ σηματοδοτεί την έναρξη της Μεγάλης Τεσσαρακοστής.

Η Καθαρά Δευτέρα είναι το εφαλτήριο του πνευματικού αγώνα όλων μας, ο οποίος αγώνας εκτελείται με την συμμετοχή μας στις ιερές Ακολουθίες της Εκκλησίας μας, την προσευχή και τη νηστεία, σε συνδυασμό πάντα και με την φιλανθρωπία από το περίσσευμά μας ή το υστέρημά μας προς τους ανήμπορους συνανθρώπους μας.

Η ημέρα αυτή είναι το αρχικό στάδιο της κάθε είδους καθάρσεως της ψυχής και του σώματός μας. Είναι μέρα περισυλλογής και αυτοκριτικής. Δια τον λόγο αυτό, φέρει και το όνομα «Καθαρά Δευτέρα».

Τα παλαιά χρόνια συνήθιζαν την μέρα αυτή οι νοικοκυρές να πλένουν με καυτό νερό και στάχτη από το τζάκι τα κατσαρολικά τους, έτσι ώστε να εισέλθουν όσο το δυνατό χωρίς να αρτευτούν στην περίοδο της νηστείας, πού ξεδιπλώνόταν εμπρός τους.

Αξιοσημείωτο είναι και το λεγόμενο «τριήμερο» των Ορθοδόξων Χριστιανών. «Τριήμερο» ονομάζεται ο προαιρετικός κανόνας των Χριστιανών, κληρικών και λαϊκών, οι οποίοι κατά τις τρεις πρώτες ημέρες της καθαρής εβδομάδος δεν τρώγουν τίποτε, παρά πίνουν μόνο λιγιστό νερό.

Την Καθαρά Δευτέρα, οι χριστιανοί μας καταναλώνουν τίς παραδοσιακές «λαγάνες», τα νηστήσιμα φαγητά (ταραμά, ταραμοσαλάτα, ελιές, κρεμμύδια, χαλβά, τουρσιά κ.α.).

Οι άγιοι Πατέρες, συναισθανόμενοι και γνωρίζοντας καλά τίς ανάγκες των Χριστιανών μας, τις ημέρες της Μεγάλης Τεσσαρακοστής όρισαν ένα πλούσιο

λειτουργικό και εκκλησιαστικό Τυπικό, με μεγάλο αριθμό ιερών Ακολουθιών, όπως το Μεσονυκτικό και τον Όρθρο των καθημερινών ημερών, τις διατεταγμένες Προηγιασμένες Θείες Λειτουργίες κάθε Τετάρτη και Παρασκευή, τις Ακολουθίες του Μικρού και Μεγάλου Αποδείπνου σε καθημερινή βάση, την Θεία Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου τής Κυριακής της Σαρακοστής κ.τ.λ.

Επιπλέον, η Εκκλησία μας, φροντίζοντας να απαλύνει τον πόνο των Χριστιανών της, έχει φροντίσει σε καθημερινή βάση στους ιερούς Ναούς μας να υπάρχουν Ιερείς Εξομολόγοι, οι οποίοι βοηθούν, συγχωρούν και συνδράμουν τούς ευλαβείς χριστιανούς μας στην πνευματική τους ζωή.

Σήμερα τα Κούλουμα έχουν την τιμητική τους σε όλες τής πόλεις της Ελλάδας, με κύριο έθιμο της ημέρας το πέταγμα του «χαρταετού».

Στην Αθήνα, από τα παλιά χρόνια, η Καθαρά Δευτέρα βρίσκει τους Αθηναίους στις πλαγιές του λόφου του Φιλοπάππου, να πετούν τούς χαρταετούς και περνούν ευχάριστα την ημέρα αυτή μέχρι τη δύση του ηλίου.

Πολλοί πιστεύουν πως η Καθαρά Δευτέρα έχει βυζαντινή καταγωγή, γιατί στην Κωνσταντινούπολη συνηθίζουν την ημέρα αυτή, μεγάλο πλήθος κόσμου να συρρέει σε ένα από τους επτά λόφους της Πόλης και συγκεκριμένα σ' εκείνον του ελληνικότατου οικισμού των «Ταταούλων».

Η προέλευση και η ιστορία του χαρταετού, όπως διαβάζουμε, έχει ξεκινήσει από τον αρχαίο Έλληνα αρχιμηχανικό Αρχύτα, ο οποίος μάλιστα ήταν μαθητής του Πυθαγόρα γύρω στο 440-60 π.Χ., ενώ άλλοι πιστεύουν ότι έχει έρθει από την Ασία.

Όπως και να είναι, για εμάς είναι ένα ευχάριστο λαϊκό έθιμο, το οποίο είναι επακόλουθο και απόλυτα συνυφασμένο με τις χριστιανικές μας εορτές, το οποίο σκορπά χαρά σε μικρούς και μεγάλους.

Εμείς παρομοιάζουμε τον χαρταετό με τα όμορφα χρώματα, σαν τις ψυχές μας, οι οποίες πετούν μέσω της προσευχής μας στον ουρανό και φτάνουν μέχρι τον Κύριο και Σωτήρα μας και είναι το ίδιο ελαφρές σαν τούς χαρταετούς, γιατί είναι απαλλαγμένες από τα βάρη των αμαρτιών μας, μιας και έχουμε ενεργό συμμετοχή με το μέγα Μυστήριο της ιεράς Εξομολογήσεως και της Θείας Ευχαριστίας.

Καλή και ευλογημένη Σαρακοστή.

π. Ιωάννης Σουρλίγγας